WYJŚCIE JAKO DZIEŁO MĄDROŚCI

Krzysztof Mielcarek

Ks. Bogdan Poniży, ***Księga Mądrości. Od egzegezy do teologii*** [Biblioteka Pomocy Naukowych 17], Poznań: UAM 2001, ss.242.

Literatura mądrościowa nie należy do fragmentów Biblii często komentowanych w Polsce. Ks. B. Poniży, obok ks. S. Potockiego i A. Troniny, zalicza się do wąskiego grona polskich specjalistów zajmujących się tematyką ksiąg mądrościowych. Z tym większą radością należy powitać jego naukowe opracowanie poświęcone Księdze Mądrości, które zostało przygotowane z myślą o wykładowcach Pisma św. oraz studentach „żywo zainteresowanych biblijną problematyką" (s. 7).

Monografia składa się aż z dwudziestu jeden rozdziałów poprzedzonych wstępem, a zakończonych obszerną bibliografią (s. 232-242) i krótkim streszczeniem w języku angielskim (s. 243). Zgodnie z podtytułem swego opracowania autor tylko pokrótce omawia zagadnienia ogólne dotyczące księgi (s. 9-26). Większość rozdziałów poświęcona jest natomiast egzegezie przykładowych tekstów, bądź poszczególnych kluczowych terminów wykorzystanych w Księdze Mądrości Salomona oraz jej teologii.

Wśród tematów omówionych z wielką starannością na szczególną uwagę zasługuje interpretacja Wyjścia opisana w Mdr 11,1-14; 16,1-19,22 (s. 60-89). Exodus to nie tylko wielka epopeja Pięcioksięgu, ale również niezwykle głęboka refleksja teologiczna autorów biblijnych tradycji mądrościowej. Co więcej, refleksja ta nie zawsze zgadza się w szczegółach z wizją zaproponowaną przez redaktorów Pięcioksięgu. Jest ona raczej natchnioną relekturą wielkich wydarzeń należących do początków historii Izraela, która dokonuje się z uwzględnieniem duchowych potrzeb współczesnego autorowi czytelnika. Stąd w Księdze

Mądrości pojawiają się nowe myśli na temat teologicznych racji plag egipskich, ich zakresu oraz duchowego sensu. Podobnie na nowo zinterpretowano inne ważne wydarzenia biblijne związane z historią Wyjścia, przy czym klimat teologicznych rozważań Mdr jawnie faworyzuje postawę Izraelitów, chcąc odegrać pedagogiczno-apologetyczną rolę w życiu czytelników księgi.

Nie umniejszając w niczym wartości prezentowanej książki ks. B. Poniżego, trzeba jednak zwrócić uwagę na pewną nieścisłość, jaka zakradła się do tekstu. Wydaje się, iż tytuł ósmego rozdziału: nadawałby się raczej do rozważań egzegetyczno-teologicznych na kanwie Ewangelii św. Jana, a więc mógłby się pojawić w ostatnim rozdziale książki, w którym autor analizuje związki Mdr z Nowym Testamentem. Perspektywa proleptyczna i typologiczna manny jest bowiem oczywista dopiero z pozycji Nowego Testamentu. Kilka uwag autora na zakończenie ósmego rozdziału poświęconych oczywistym paralelom pomiędzy mądrościową teologią o mannie a ewangeliczną wizją Eucharystii nie zmienia faktu, że refleksja Mądrości Salomona na temat boskiego pokarmu na pustyni stanowi przede wszystkim teologię Starego Testamentu.

Wszyscy studiujący tematykę ksiąg mądrościowych oraz profesorowie zajmujący się wykładem literatury sapiencjalnej na fakultetach teologicznych z pewnością z zainteresowaniem pochylą się nad treścią omawianego opracowania. Warto ją również polecić osobom zajmującym się teologią dogmatyczną. Księga Mądrości to przecież bardzo istotny wkład nie tylko w dziedzictwo literatury biblijnej, ale również istotny z punktu widzenia doktryny katolickiej element Objawienia Bożego.